

CONFERENCE TOUR 2026

In Madrid & in Malaga,
*Op weg en onderweg naar
toekomstbestendig onderwijs.*

CONFERENCE TOUR 2026, een inspirerende reis naar Madrid en Málaga

"Mañana, mañana" – oftewel: het komt morgen wel – is in Spanje een filosofie. Maar voor de delegatie van HBO-i gold tijdens de Conference Tour het tegenovergestelde: een strak gevuld programma, hoog tempo, en toch voldoende ruimte voor een langdurige lunch. Met 48 collega's van 16 verschillende onderwijsinstellingen reisden we af naar Madrid en Málaga, waar we in vier dagen tijd vijf inspirerende werkbezoeken aflegden onder de noemer kunstmatige intelligentie, cybersecurity en digitale soevereiniteit.

HOOGTEPUNTEN VAN DE BEZOEKEN

- Onderwijsinstellingen: We bezochten twee universiteiten in Madrid, waar we waardevolle inzichten opdeden over de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- Bedrijven: Twee grote internationale spelers in cybersecurity (Deloitte en Capgemini) gaven ons een kijkje in hun innovatieve praktijken rondom AI en threat intelligence.
- Incubator: BIC Euronova in Málaga liet zien hoe een succesvol startup-ecosysteem wordt gebouwd.

MADRID: WETENSCHAP, FINANCE EN DE EUROPESE DIGITALE AGENDA

In Madrid stond de toon direct hoog. Aan de Universidad Politécnica de Madrid (UPM), een van de grootste technische universiteiten van Europa, zagen we hoe grootschalig technisch onderwijs en onderzoek hand in hand gaan. De schaal is indrukwekkend, maar ook herkenbaar: dezelfde vragen over instroomproblematiek en de aansluiting op de arbeidsmarkt die ons in Nederland bezighouden, spelen ook hier.

Bij CUNEF Universidad, vanouds sterk in finance en recht, bleek hoe snel de wereld verandert: digitalisering en AI staan er inmiddels centraal in het curriculum. Een herinnering dat ook niet-technische opleidingen steeds meer ICT-competenties vragen. Dit bezoek werd verrijkt door het bedrijf S2 Grupo dat een boeiende presentatie gaf over een recent onderzoek naar trends in cybersecurity. Ook werd het verschil publiek-privaat duidelijk door het bezoek aan de verschillende onderwijsinstellingen. UPM is gebonden aan staatsprogramma's, CUNEF, als private instelling, heeft meer vrijheid in het zelf bepalen van het curriculum.

Deloitte Madrid bood vervolgens een scherp perspectief op wat de Europese digitale soevereiniteit in de praktijk betekent voor grote organisaties. Hoe houd je als bedrijf grip op je data, je infrastructuur en je afhankelijkheden van buiten Europa? Vragen die direct raken aan wat wij onze studenten meegeven.

MÁLAGA: INNOVATIE AAN DE COSTA DEL SOL

Málaga heeft de afgelopen jaren een indrukwekkende transformatie doorgemaakt van toeristenstad naar tech-hub. Dat was voelbaar bij het bezoek aan Capgemini, waar we zagen hoe een internationale speler (soms op creatieve wijze) lokaal talent aan zich bindt en inzet op grootschalige digitale transformatieprojecten. De nadruk op cybersecurity en awareness als strategische competenties — niet als bijvak — was een boodschap die de hele delegatie meenam.

Bij BIC Euronova heeft het gezelschap een indruk opgedaan van hoe Spaanse startups ondersteund worden met het tot wasdom komen. Met een door de Financial Times bekroonde aanpak (nummer 1 van Spanje en plek 18 in Europa) staat deze incubator model voor hoe een lokaal ecosysteem internationale ambities kan ondersteunen.

ALGEMENE BEVINDINGEN

Tijdens onze reis hebben we een schat aan ervaringen en inzichten opgedaan die we met dankbaarheid mee naar huis hebben genomen. Deze waardevolle lessen kunnen we onderbrengen in vier hoofdthema's:

1. AI als rode draad: van agentic AI bij Deloitte tot AI in cybersecurity-triage bij Capgemini, AI is het dominante thema in zowel onderwijs als bedrijfsleven.
2. Digitale soevereiniteit: in een tijd van geopolitieke spanningen wordt grip op data, infrastructuur en afhankelijkheden van buiten Europa een strategische opdracht.
3. Cybersecurity als kerncompetentie: niet als bijvak, maar als strategische competentie die door het gehele curriculum verweven moet worden.
4. Samenwerking onderwijs-bedrijfsleven: zowel UPM, CUNEF als de incubator BIC Euronova laten zien hoe verschillende modellen voor samenwerking met het bedrijfsleven kunnen worden vormgegeven.

Uitleg bij deze punten

AI is het dominante thema van deze reis geweest. Bij Deloitte zagen we hoe agentic AI – meerdere gespecialiseerde AI-agents georkestreerd door een overkoepelende AI – de cybersecurity-keten transformeert. De menselijke rol verschuift van uitvoering naar supervisie en interpretatie. Bij Capgemini bleek dat AI inmiddels een belangrijk hulpmiddel is in het triage proces, met grote tijds winst, maar nog geen vervanging voor de specialist. Op de vraag wat Deloitte verwacht van instromende young professionals was het antwoord verrassend helder: zorg dat je zo veel mogelijk met AI hebt gewerkt – prompten, agents bouwen, toepassingen verkennen. Een interessant contrast met de Spaanse universiteiten, waar docenten juist nog vooral bezig zijn met het reguleren van AI-gebruik.

Digitale soevereiniteit is een onderwerp dat zich tijdens deze reis nadrukkelijk heeft opgedrongen. Met de geopolitieke spanningen in de wereld wordt dit thema steeds belangrijker. Op het ene gebied is het eenvoudiger om soeverein te worden dan op het andere. Zo produceren we in Europa nauwelijks

hardware, waardoor soevereiniteit op dat vlak lastig te bereiken is. Bij onderwerpen zoals software, dataopslag, sociale media en eigen AI-modellen zijn er onderdelen die relatief eenvoudig soeverein te maken zijn, maar ook delen die juist moeilijk onafhankelijk te organiseren zijn. Binnen het onderwijs is op dit moment vooral bewustwording het belangrijkste.

Cybersecurity is geen technisch eilandvak, maar een breed perspectief op cyberweerbaarheid. Dit was de kernboodschap bij zowel Deloitte als Capgemini. De medewerker van de toekomst combineert technische bekwaamheid met communicatieve vaardigheden om met klanten op businessniveau te kunnen praten. Capgemini benoemt persoonlijke kenmerken – een onderzoekende houding, kritisch denken, professioneel kunnen opereren – letterlijk als belangrijker dan bepaalde diploma's.

Wat opvalt als je een week lang met collega's uit het hele land door twee Spaanse steden trekt, is hoe universeel de uitdagingen zijn. De zorgwekkende instroomcijfers bij hbo-ict-opleidingen, de vraag hoe je talent optimaal ontwikkelt, de samenwerking met het bedrijfsleven: het zijn thema's die in Madrid net zo actueel zijn als in Groningen of Breda. Deze reis heeft ons laten zien hoe verschillende modellen van publiek-private samenwerking kunnen bijdragen aan vooruitgang en innovatie.

Gezelligheid en verbinding

Naast de inspirerende bezoeken was er ook tijd voor gezelligheid. Spanje biedt iets wat wij in Nederland soms vergeten: de lunch als strategische ruimte. De stevige doch culinaire Spaanse lunch van 2,5 uur bij CUNEF, en opnieuw 's avonds bij het diner, werden nieuwe plannen gesmeed en lopende samenwerkingen concreter. Zo groeide een gezelschap van 16 hogescholen in een paar dagen tijd uit tot een netwerk met gedeelde ambities. Het was uitstekend georganiseerd, met dank aan de reiscommissie.

Lijst organisaties en opgehaalde onderwerpen

Madrid:

- Universidad Politécnica de Madrid (UPM) over technisch onderwijs, IT-opleidingen en de historische ontwikkeling van engineering in Spanje.
- CUNEF Universidad over IT security in education, AI als onderwerp in het curriculum, dual education, leven lang ontwikkelen en digitale soevereiniteit.
- Deloitte EMEA Cybersphere Center over digital twins, agentic AI in cybersecurity, het playbook-model en het belang van AI-vaardigheden bij young professionals.

Málaga:

- BIC Euronova over startup-ondersteuning, internationalisering, het strategisch ecosysteem en de erkenning als top-incubator van Europa.
- Capgemini Cyber Defence Centre (CDC) over cyberweerbaarheid, AI in het triageproces, persoonlijkheidskenmerken boven diploma's en het belang van 'meekijken' bij ervaren collega's.

DAG 1 UNIVERSIDAD POLITÉCNICA DE MADRID (UPM)

Op maandagochtend 23 maart startte het inhoudelijke programma van de HBO-i studiereis in Madrid met een bezoek aan de Universidad Politécnica de Madrid (UPM). Vanuit het Voco Madrid – Retiro vertrok de groep – bestaande uit 48 ICT-docenten, onderwijsmanagers en professionals van verschillende Nederlandse hogescholen – om 10:00 uur per bus richting de universiteit. Bij aankomst werd de groep ontvangen op de campus, waar om 10:30 uur het officiële programma van start ging.

De presentatie begon met een overzicht van UPM als technische universiteit, opgericht in 1971, met een sterke focus op engineering in de breedste zin van het woord. Wat direct opviel, is hoe breed het palet aan disciplines is: van Industrial en Civil Engineering tot Information & Communication, en zelfs domeinen als agroforestry, sport en fashion design.

Tijdens de presentaties werd uitgebreid ingegaan op de technische IT-opleidingen en onderzoeksrichtingen. Binnen de faculteiten ETSIST en ETSISI werden verschillende programma's gepresenteerd. ETSIST biedt onder andere een Bachelor in Communications Technologies (met richtingen zoals Telecommunications Systems, Sound and Image, Communication Electronics en Telematics) en een Bachelor in Data Systems. Op masterniveau kwamen programma's aan bod zoals Internet of Things, Acoustic Engineering, Wireless Communications en Cybersecurity, gevolgd door PhD-trajecten zoals Systems and Services for the Information Society en Music and its Technology.

Een ander element in de presentatie was de aandacht voor de geschiedenis van engineering in Spanje. Van koning Philip V, tot het Corps of Army Engineers. Deze historische lijn naar het huidige onderwijs gaf een mooi perspectief op hoe het vakgebied zich heeft ontwikkeld.

En toen... de afsluitende slide. Waar je normaal een 'thank you'-slide verwacht, verscheen er een uitgebreide presentatie van het lunchmenu. Inclusief meerdere gangen, keuzes en toelichting. Het voelde alsof deze slide bijna net zoveel aandacht kreeg als de rest van de presentatie – en eerlijk gezegd: de lunch zelf duurde ook bijna langer dan het hele ochtendprogramma.

Na het inhoudelijke deel volgde een rondleiding langs labs en onderwijsruimtes van ETSISI en ETSIST. Hier werd zichtbaar hoe theorie en praktijk samenkomen; een duidelijke focus op toegepaste technologie. Wat daarnaast opviel en als bijzonder werd ervaren, is dat de universiteit in het gebouw veel vitrines heeft ingericht waarin de geschiedenis van telecommunicatie en hardware zichtbaar wordt gemaakt. Dit gaf een mooi historisch perspectief op de snelle ontwikkelingen binnen het ICT-domein en maakte het bezoek niet alleen inhoudelijk, maar ook visueel en tastbaar interessant.

Na de rondleiding volgde de gezamenlijke Spaanse lunch in de universiteitskantine. Die uitgebreide Spaanse lunch bleek allesbehalve een bijzaak. Integendeel: het bood juist volop ruimte voor gesprek, uitwisseling en verbinding. In een informele setting ontstonden waardevolle gesprekken tussen de Nederlandse deelnemers onderling én met de Spaanse hosts. Juist die langere gezamenlijke momenten droegen sterk bij aan het groepsgevoel en het internationale netwerk – iets wat je niet in een uur presentatie vangt.

Al met al was het bezoek aan UPM een inspirerende en goed georganiseerde start van de studiereis!

DAG 2 CUNEF UNIVERSIDAD

Na een heerlijk ontbijt en een spannende busrit door de smalle straatjes van Madrid kwamen we aan bij CUNEF Universidad, een private Spaanse instelling voor hoger onderwijs. Daar werden we hartelijk ontvangen door Victoria Lopez, Director of the School of Engineering.

Deze universiteit, oorspronkelijk een gespecialiseerd opleidingscentrum voor banken, werd in 2019 erkend als universiteit van Madrid. Aanvankelijk met een sterk gespecialiseerd profiel in Business, Economics, Finance, Law maar inmiddels met een groeiend aanbod in Datascience en AI. Er is een duidelijke link met de financiële arbeidsmarkt en een stevige focus op internationalisering.

In rondetafelgesprekken met docenten en stafleden van CUNEF werden de volgende thema's besproken:

- IT Security in education
- Using AI in educational development and delivery
- AI as a subject in the IT Curriculum
- Dual education (work-study programs) and collaboration with industry
- Student intake – interest in studying ICT is decreasing in NL
- Lifelong Learning (LLO)
- Digital sovereignty

Wat nemen we mee uit deze gesprekken?

IT Security en digitale weerbaarheid worden bestempeld als thema's die, toegespitst op het eigen vakgebied, alle hogescholen in hun curriculum zouden moeten verwerken.

Het is belangrijk AI-gebruik onder docenten te stimuleren en ze te trainen in het gebruik ervan. Voor onze studenten blijft het kritisch denken een belangrijke vaardigheid. Daarnaast is AI natuurlijk ook gewoon een krachtig stuk gereedschap waarvan het werkveld verwacht dat we onze studenten mee leren omgaan. Het is noodzakelijk oog te houden voor de valkuilen en uitdagingen, maar zeker ook voor de kansen. Beide narratieven lijken aanwezig te zijn in onze opleidingen, de volgende stap is tot een gezamenlijk standpunt te komen. Opvallend waren de verschillen in denkbeelden met onze Spaanse collega's. Zij zijn vooral bezig met het reguleren van het gebruik van AI en zetten het nog nauwelijks in als verrijking van het onderwijs.

Goed samenwerken met het bedrijfsleven is ook bij CUNEF zeer belangrijk. Zowel voor voltijd als voor deeltijdstudies. Concepten zoals leven lang ontwikkelen kunnen hier ook zeer goed aan bijdragen.

Met de geopolitieke spanningen in de wereld wordt digitale soevereiniteit steeds belangrijker. Op het ene gebied is het eenvoudiger om soeverein te worden dan op het andere. Zo produceren we in Europa nauwelijks hardware, waardoor soevereiniteit op dat vlak lastig te bereiken is. Bij onderwerpen zoals software, dataopslag, sociale media en eigen AI-modellen zijn er onderdelen die relatief eenvoudig

soeverein te maken zijn, maar ook delen die juist moeilijk onafhankelijk te organiseren zijn. We zijn tot de conclusie gekomen dat binnen het onderwijs op dit moment vooral bewustwording het belangrijkste is.

Na een korte wandeling en stevige doch culinaire Spaanse lunch van 2,5 uur keerden we terug op de universiteit voor een korte lezing van S2 Grupo over recente trends in cybersecurity. Javier schudde ons even wakker met een paar woorden Nederlands en een aantal foto's om zijn connectie met Nederland en ons koningshuis te etaleren. Uiteraard leverde dat een applaus en de nodige hilariteit op.

Wat daarop volgde was een realistisch maar weinig hoopvol verhaal als het gaat om potentiële cyberdreiging. Bedreigingen groeien en worden steeds geavanceerder, door geopolitieke spanningen versnelt het proces door rivaliteit. Door gebruik van AI wordt het gevaar op social engineering groter en worden aanvallen steeds meer geautomatiseerd.

Het is duidelijk dat er in de nabije toekomst een belangrijke rol is weggelegd voor goed getrainde cybersecurity professionals!

Alle sprekers werden met mooie woorden en cadeautjes in het zonnetje gezet en we vertrokken weer met de bus richting het hotel.

DAG 3 DELOITTE EMEA CYBERSPHERE CENTER

Tijdens de HBO-i Conference Tour 2026 bezocht onze delegatie het EMEA Cybersphere Center (ECC) van Deloitte in Madrid. Een bezoek dat niet alleen indruk maakte door de schaal en de technologie, maar ook stof tot nadenken opleverde over de aansluiting tussen ons onderwijs en het internationale werkveld.

Welkom achter de perimeter

Na het passeren van de beveiliging — paspoorten werden zorgvuldig gecontroleerd — kwamen de deelnemers terecht in een strak vormgegeven omgeving met LED-schermen, geluidsdichte ruimtes en opvallende 3D-geprinte schaalmodellen van onder andere het Santiago Bernabéu-stadion en een nucleaire installatie. Dat maakt direct duidelijk waar het centrum zich mee bezighoudt: de beveiliging van complexe, grootschalige systemen. Deloitte maakt gebruik van digital twins om dit soort omgevingen te simuleren, aanvallen te modelleren en verdedigingsstrategieën te testen, zonder dat operationele processen in gevaar komen.

Het ECC fungeert als het expertisecentrum voor de gehele EMEA-regio, met ruim 400 professionals die in meer dan tien talen werken en wereldwijd meer dan 30 cybercentra ondersteunen. De dienstverlening bestrijkt het volledige cyberspectrum: van detectie en response tot cloud-infrastructuur, IoT/OT-beveiliging en continue innovatie met klantspecifieke use cases.

AI als rode draad

Wat het bezoek bijzonder relevant maakte voor de HBO-ICT-delegatie was de prominente rol van AI in vrijwel alle processen. Deloitte zet volop in op agentic AI: meerdere gespecialiseerde AI-agents die elk een specifiek onderdeel van de cybersecurity-keten afhandelen, georkestreerd door een overkoepelende AI. Alles wat binnenkomt is data, alles wat geanalyseerd moet worden is data, en alles wordt gelogd in geautomatiseerde systemen. De menselijke rol verschuift daarmee nadrukkelijk van uitvoering naar supervisie en interpretatie.

Dat roept een prikkelende vraag op. Op veel HBO-ICT-opleidingen zien we dat studenten in toenemende mate kiezen voor een cybersecurity-profiel, mede in de veronderstelling dat dit vakgebied minder kwetsbaar is voor automatisering dan bijvoorbeeld softwareontwikkeling. Het bezoek aan het ECC laat een ander beeld zien: juist omdat cybersecurity bij uitstek een datagedreven domein is, liggen de mogelijkheden voor AI-inzet hier bijzonder groot. De nadruk op de menselijke factor als kwetsbaarheid in security vraagstukken speelde ook hier een prominente rol.

Playbooks en senioriteit: een ander model

Het centrum hanteert een helder senioriteitmodel met drie niveaus. Level 1-medewerkers werken strikt volgens vastgelegde playbooks — geprotocolleerde stappen voor het afhandelen van incidenten. Level 2 en 3 vragen om steeds meer eigen oordeelsvermogen en specialistische kennis. Vanuit het ECC werd

eerlijk aangegeven dat het werk op level 1 in toenemende mate door AI-agents kan worden overgenomen. Tegelijkertijd benadrukte men de verantwoordelijkheid om junior posities te behouden en te blijven investeren in nieuwe aanwas. Via de interne Cyber Academy die goed is voor meer dan 35.000 trainingsuren, worden starters opgeleid tot gespecialiseerde professionals.

Op de vraag wat Deloitte zou verwachten van instromende young professionals was het antwoord verrassend helder en pragmatisch: zorg dat je zo veel mogelijk met AI hebt gewerkt. Prompten, agents bouwen, toepassingen verkennen, de specifieke cybersecurity-kennis leren ze vervolgens intern wel aan. Een interessant contrast met wat de delegatie eerder die week hoorde bij een Spaanse universiteit, waar docenten juist terughoudend waren over AI-gebruik door studenten en worstelden met vragen rond voorkennis, middelen en didactische inbedding.

Spiegelen aan het Nederlandse HBO-ICT

Het bezoek bood waardevolle spiegelinformatie voor het Nederlandse HBO-I-onderwijs. In Spanje lijkt de afstemming tussen opleiding en werkveld op een specifieke manier te functioneren: universiteiten leiden studenten op met een stevige theoretische en protocollaire basis, en werkgevers zoals Deloitte sluiten daarop aan met uitgebreide interne scholing. Het bedrijfsleven stemt zich als het ware af op het onderwijs.

In Nederland werkt het anders. I-opleidingen op hbo-niveau zetten sterk in op onderzoekend vermogen, innovatiekracht en zelfstandig leren: kwaliteiten die afgestudeerden direct inzetbaar maken in een snel veranderend werkveld. Een Nederlandse bachelor ICT-student zou dan ook niet per se goed passen in een strak geprotocolleerde level 1-functie: daar zouden onze studenten, zo was de inschatting van meerdere collega's, vrij snel op afhaken. De match tussen het Nederlandse opleidingsprofiel en een startpositie in deze Spaanse context zou daardoor best lastig kunnen zijn, maar dat zegt evenveel over de kracht van ons eigen model als over de verschillen.

Wat nemen we mee?

Allereerst inspiratie. De manier waarop Deloitte complexe systemen tastbaar maakt met digital twins en schaalmodellen is iets waar I-opleidingen van kunnen leren. Cybersecurity wordt concreet en levend als je een stadion met duizenden aanvalsvectoren voor je ziet, compleet met real-time dashboards. Meerdere collega's namen dan ook direct foto's mee voor hun eigen cybersecurity-teams.

Daarnaast een urgente boodschap. De snelheid waarmee AI het cybersecurity-domein transformeert vraagt om studenten die niet alleen technisch bekwaam zijn, maar die ook weten hoe ze AI-tools effectief, kritisch en verantwoord kunnen inzetten. Dat is een boodschap die verder reikt dan cybersecurity alleen en raakt aan de kern van wat ICT-opleidingen hun studenten meegeven.

En tot slot een gezonde dosis relativering. Want hoewel we met onze paspoorten door de beveiliging moesten en langs werkplekken met indrukwekkende schermen werden geleid, merkten enkele scherpe waarnemers op dat het toch enigszins opmerkelijk is dat een high-security centrum een groep van ruim veertig buitenlandse bezoekers zo dicht langs de operationele werkplekken loodst. Misschien werd het echte werk toch gedaan door die AI-agents in de serverhallen verderop...

DAG 4 BIC EURONOVA

Op 26 maart 2026 bezocht de delegatie BIC Euronova in Málaga. BIC Euronova is een incubator die al sinds 1991 is gevestigd in Málaga. Het centrum richt zich op het stimuleren van innovatie en ondernemerschap door startups te begeleiden van idee tot succesvolle marktpositie. Als door de Europese Commissie erkend Business and Innovation Centre (EU|BIC) biedt BIC Euronova ondernemers niet alleen fysieke ruimte, maar ook toegang tot strategisch advies, financiering en internationale netwerken.

Zij zijn gevestigd op het Parque Tecnológico de Andalucía, zodat de startups die gevestigd zijn in hun pand omringd zijn door gevestigde namen als Siemens, Capgemini en vele andere technologiebedrijven. Wat opvalt is dat BIC Euronova zich niet positioneert als een traditionele incubator, maar als een strategisch ecosysteem waarin begeleiding, netwerk en financiering samenkomen.

In hun pand is er ruimte voor 40 bedrijven. Nadat een businessplan is gescreend door de general manager, twee interne consultants en een externe consultant, kunnen startups kantoorruimte huren en krijgen ze toegang tot de diensten van BIC Euronova. Ze krijgen vijf jaar de kans om hun startup te laten opbloeien tot een scale-up.

BIC Euronova ondersteunt startups en innovatieve bedrijven met:

1. Incubatie & ondernemerssupport

- Persoonlijke begeleiding in management, marketing en techniek.
- Verhuur van fysieke werkruimtes en een virtuele incubator.
- Ondersteuning bij internationalisering en 'soft landing', waarbij buitenlandse bedrijven worden geholpen zich in Málaga te vestigen en lokale startups worden begeleid bij internationale expansie.

2. Bedrijfsconsultancy

- Strategisch advies voor groei, marketing en commerciële aanpak.
- Financieel advies, inclusief kasstroomplanning en financieringsstrategieën.

3. ANCES-diensten

- Toegang tot investeerders via ANCES Investment.
- Samenwerking met grote bedrijven via Open Innovation.
- EIBT-certificering voor innovatieve technologiebedrijven.

4. Overige diensten

- Begeleiding bij EU-projecten.
- Coworking-ruimtes en eventlocaties.
- Toegang tot Keiretsu Forum, een wereldwijd investeerdersnetwerk.

BIC Euronova heeft netwerken op lokaal, landelijk en internationaal niveau, ook in Silicon Valley. Via het European Business Network (EBN) is BIC Euronova verbonden met een uitgebreid netwerk van innovatiecentra in Europa, wat internationale samenwerking en kennisdeling versterkt. Dit heeft als voordeel dat startups zich niet alleen lokaal ontwikkelen, maar zich ook kunnen richten op internationale markten waarop zij hun projecten willen uitrollen. Daarnaast fungeert BIC Euronova als verbindende schakel tussen startups, investeerders, overheden en internationale organisaties.

BIC Euronova is zeer succesvol in Málaga. Ze hebben een succesrate van 80% voor de aangesloten startups. Ze zijn in 2025 door de Financial Times voor het tweede jaar op rij erkend als een van Europa's beste ondernemerschapshubs. Het centrum staat op nummer 1 in Spanje en op plaats 18 in Europa binnen een lijst van 180 innovatie- en ondernemerscentra.

Dit jaar stijgt BIC Euronova nationaal van de tweede naar de eerste plaats en Europees van plek 22 naar 18. Daarnaast behaalt het sterke posities op deelgebieden: 9e in Europa voor mentoring en 11e voor kantoorruimtes en faciliteiten.

Het Financial Times-onderzoek beoordeelt hubs uit zo'n 40 landen op criteria zoals:

- aantal ondersteunde en geïncubeerde bedrijven;
- werkgelegenheid;
- toegang tot kapitaal;
- internationale netwerken;

- bijdrage aan de lokale economie.

Met 34 jaar ervaring geldt BIC Euronova als een belangrijk centrum voor innovatie, ondernemerschap en internationalisering. Dankzij sterke samenwerkingen met internationale netwerken, universiteiten en onderzoekscentra draagt het centrum actief bij aan een dynamisch startup-ecosysteem.

Directeur Álvaro Simón de Blas benadrukt dat de erkenning een bevestiging is van de inzet van het team en van de ondernemers die aan BIC Euronova verbonden zijn. De ranking onderstreept hun rol in innovatie, bedrijfsontwikkeling, technologische vooruitgang en regionale economische groei.

Daarnaast is BIC Euronova actief op andere gebieden. Ze promoten het Woman in ICT-gedachtegoed. Het blijkt wel dat alle entrepreneurs man zijn en dat er relatief veel vrouwelijke werknemers zijn. Zij zijn ook sponsor van lokale kunst. Iedere twee maanden hebben ze een nieuwe tentoonstelling van een lokale kunstenaar.

Samenvattend hebben we de indruk gekregen van een gedegen incubator die met een staff van 10 personen op een goede locatie zeer succesvol is.

DAG 4 CAPGEMINI – CYBER DEFENCE CENTRE (CDC)

Na een korte wandeling naar "het lelijkste gebouw van Málaga" zoals Malcolm Moscrop het noemde, kwamen we aan in het Cyber Defence Centre van Capgemini. Maar zoals Malcolm benadrukte: als je van binnen naar buiten kijkt, is het een mooie omgeving.

Het CDC in Málaga vormt samen met de vestiging in Asturias het technische CDC in Spanje, met in Madrid een meer business georiënteerde vestiging. Het CDC in Spanje is onderdeel van een wereldwijd netwerk van CDC's van Capgemini om 24/7 CDC-diensten te leveren aan haar klanten. Het CDC in Málaga heeft een focus op cybersecuritydiensten aangestuurd door artificiële intelligentie (AI), ERP-beveiliging en incidentrespons. Capgemini zal in Málaga ook gespecialiseerde diensten leveren op het gebied van cloudtechnologie om nationale en internationale bedrijven te helpen de kansen van de cloud te benutten in hun reis naar een intelligente industrie.

Het CDC van Capgemini in Málaga zal 'next generation' cybersecuritydiensten leveren, ondersteund door geavanceerde oplossingen zoals artificiële intelligentie, voor het beveiligen van systemen, applicaties en dataverwerkingsomgevingen. Bovendien zullen er, als antwoord op de groeiende vraag naar bescherming via Zero Trust-concepten en -strategieën, vanuit het centrum diensten worden geleverd zoals beheer van geprivilegieerde toegang (PAM), identiteits- en toegangsbeheer (IAM) met ingebouwde AI, en netwerkbeveiliging.

Na een onthaal met koffie en heel veel zoete snacks werden we in drie groepen verdeeld om roulerend drie uiteenlopende presentaties aan te horen van CDC-medewerkers. Achtereenvolgens kregen we een overzicht van CDC Services, over Cyber Threat Intelligence and Threat Hunting en ten slotte Digital Forensics and Incident Response. Capgemini had daarvoor medewerkers ingevlogen uit Schotland en Asturias en ook een remote verbinding met Schotland opgezet, zodat we een volledig beeld konden krijgen.

Duidelijk werd dat hoewel in het CDC de focus op het technische gedeelte ligt, dit niet kan bestaan zonder dat een onderneming zelf ook digitaal weerbaar is. Het CDC opereert alleen als onderdeel van een totaaloplossing in cyberweerbaarheid waarbij de andere onderdelen van Capgemini ook bedrijfsondersteuning kunnen verlenen.

Juist omdat de werkzaamheden in het CDC erg technisch van aard zijn (SOC-operaties, threat hunting/threat intelligence, forensics en incident response), is het van groot belang dat de medewerkers ook met de cliënten op businessniveau kunnen communiceren. Dit niet alleen in geval van incidenten maar ook bij oefeningen op het gebied van cyber defence.

AI is een belangrijk hulpmiddel geworden in het afhandelen van incidenten, maar het is ook een hulpmiddel geworden in de handen van de aanvallers die het gebruiken voor targetting. Het is dan ook heel belangrijk dat medewerkers goed met dit instrument om kunnen gaan en daarin ook 'blijven' om weerstand te kunnen bieden aan de druk (business), snelheid van aanvallen/response en hoeveelheid aanvallen.

Het CDC gebruikt AI als een belangrijk hulpmiddel in het triageproces, daarmee kan veel tijdswinst geboekt worden. AI is daarentegen (nog) geen vervanging voor de echte specialist.

Vanwege de nadruk die gelegd wordt op proactief bezig zijn en het kunnen communiceren in meer businessstermen legt Capgemini focus op persoonlijkheids- en professionele kenmerken bij (nieuwe) medewerkers. Meer nog dan op technische kennis, want die kunnen ze zelf wel bijbrengen bij nieuwe medewerkers.

Het CDC gelooft daarbij ook erg in de kunst van het afkijken. Meekijken bij meer ervaren collega's om je je de kneepjes van het vak eigen te maken.

Belangrijk voor de persoon zijn: onderzoekende houding, kritisch naar dingen kijken, nooit zomaar iets geloven, professioneel kunnen opereren en communiceren, leergierig/eager zijn en een sterke persoonlijkheid hebben. Deze kenmerken benoemt het CDC letterlijk als belangrijker dan bepaalde diploma's. Sterker, alle nieuwe medewerkers starten op niveau 1, ongeacht kennis en ervaring. Het tempo van doorgroeien bepaal je vervolgens zelf.

Wat nemen we mee:

Cybersecurity is meer een cyberweerbaarheid geworden. Het is zeker geen uitsluitend technisch speelveld, het is onderdeel van de businessuitgangspunten en van een globale inzet.

Dat betekent ook dat medewerkers meer gericht moeten zijn op professionele en persoonlijke kenmerken om die te versterken. Natuurlijk is technisch inzicht en zijn technische mogelijkheden nodig, maar de daadwerkelijke technische kennis wordt aangeleerd.

De opkomende en groeiende rol van AI in het werkproces voor triage en later meer.

Het belang van diverse persoonlijke kenmerken, zoals een bepaalde houding, om succesvol te zijn in dit veld.

HOGER
BEROEPSONDERWIJS
ICT OPLEIDINGEN

HBO-i Bureau
Weteringschans 223 BG
1017 XH Amsterdam

020 626 17 82
info@hbo-i.nl
www.hbo-i.nl

Participants Study tour March 22 – 27, 2026

Amsterdam University of Applied Sciences

Michiel Flinkenflögel
Merijn van der Laag
Tiemen Mink
Remco van Swieten

Avans University of Applied Sciences

Maurice van Haperen
Ruud Hermans
Tom Houben
Margo Kuijpers
Regina Schoenmakers

Ede University of Applied Sciences

Bert Huizenga

Fontys University of Applied Sciences

Frank van Gennip
Yvette Friebel
Mark de Graaf
Xander Hover
Koen Suilen
Frens Vonken

The Hague University of Applied Sciences

Mirjam Boer
Serge Wallagh

HAN University of Applied Sciences

Arnoud van Bers
Jeannette Danes
Martien Peerdeman

Hanze University of Applied Sciences

Rix Groenboom
Sake van der Ploeg

Inholland University of Applied Sciences

Boudewijn Boelman

Frank Schreurs

Leiden University of Applied Sciences

Michiel Boere

NHL Stenden University of Applied Sciences

Paul van Dijk

Johan Huitema

Rotterdam University of Applied Sciences

Nathalie Keurentjes

Tatiana Petrovski

Saxion University of Applied Sciences

Evert Duipmans

Paul de Groot

Utrecht University of Applied Sciences

Martijn Bellaard

Anita Bosman

Lynn Epping

Roelant Ossewaarde

André Veelders

Rob van Viersen

Windesheim University of Applied Sciences

Erik Fledderus

Ilse Heideveld

Edwin Hennipman

Teun Lucassen

Zeeland University of Applied Sciences

Manuel Magallon Drijfholt

Zuyd University of Applied Sciences

Roger Bemelmans

Peter Princen

HOGER
BEROEPSONDERWIJS
ICT OPLEIDINGEN

Organizing Committee

Tom Houben
Judy Kaagman
Frank Schreurs
Rob van Viersen

HBO-I Board

Lynn Epping
Xander Hover
Sandra van Steenvelt

HBO-I Office

Judy Kaagman
Marie-José Martens